

15.3.2023

hallitussihteeri Mirka-Tuulia Kuoksa, STM
lausuntopalvelu.fi

Viite: VN/17836/2022

Tehyn näkemyksiä muistioon tartuntatautitoimijoiden ja viranomaisten esittämistä lainsäädännön kehittämistarpeista

Muistion kuvaa tartuntatautilainsäädännön muutos- ja kehittämistarpeita tartuntatautilainsäädännön laajan uudistuksen toimeenpanon tueksi. Muistion laatimisessa on huomioitu sosiaali- ja terveystieteiden (STM), Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), eduskunnan, ylimpien laillisuusvalvojen sekä tartuntatautilainsäädäntöä soveltavien viranomaisten ja muiden tahojen esiin nostamia kehittämistarpeita. Laajan yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden saavuttamiseksi ja mahdollisimman monen näkökulman huomioon ottamiseksi lähetettiin muistio tartuntatauteja koskevaan lainsäädäntöön esitetyistä muutostarpeista lausuntokierrokselle.

Muistiossa tuodaan esille niitä tartuntatautilainsäädännön muutos-, kehitys ja täydennystarpeita, joita eri tahot ovat tartuntatautilain voimassaoloaikana sekä pandemian aikana tuoneet esille. Kaikki muistiossa esitetyt ja yhteen kootut muutos- ja kehittämisehdotukset eivät ole STM:n näkemyksen mukaan välttämättä tarpeellisia tai ministeriön kannan mukaisia, mutta muistioon on haluttu koota mahdollisimman laajasti eri toimijoiden esittämät huomiot tartuntatautilainsäädännön kehittämisen tueksi siten, että muutosehdotusten ja niiden toteuttamiskelpoisuuden arvioiminen on tartuntatautilainsäädännön uudistamistyössä joka tapauksessa mahdollista. Tässä muistiossa ei oteta kantaa siihen, onko jokin sääntelytarve mahdollista toteuttaa ja millä edellytyksin. Osa muistioon kirjatusta eri tahojen esittämistä muutos- ja kehitystarpeista eivät välttämättä ole toteuttamiskelpoisia sellaisenaan, mutta tartuntatautilainsäädännön uudistamistyössä on joka tapauksessa tarkoituksenmukaista arvioida, voidaanko esitetyn muutostarpeen taustalla vaikuttavaan tavoitteeseen päästä jollakin toisella –valtiosääntöoikeudellisesti hyväksyttävällä tavalla.

Tehy kiittää mahdollisuudesta lausua tartuntatautilainsäädäntöön esitettyjä kehitystarpeita koskevasta muistiosta. Tehy ei ota kantaa muistiossa esitettyihin teemoihin, koska kyseessä on alkuvaiheen yleisluontoinen muistio, mutta kannattaa muistioon koottujen tartuntatautitoimijoiden ja viranomaisten esittämien lainsäädännön kehittämistarpeiden selvittämistä.

Tehyssä on tunnistettu kehittämistarpeita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tartuntatautilaki 48 § ja määräaikaisen 48 a § mukaisten rokotusten toteutuksessa. Esitämme, että nämä lausunnoissamme esiin nostamamme havainnot lisätään muistioon koottuihin kehittämiskohteisiin. Lähde: <https://www.tehylehti.fi/fi/uutiset/hoitajat-rokotettava-tyoterveyshuollossa-tietosuoja-muuten-vaarassa>

15.3.2023

Työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon rooli tartuntatautien torjunnassa (s. 9)

Lainsäädännön kautta (tartuntatautilaki 48 §) edellytettävien rokotusten antamiseen, tilastointiin ja kirjaamiseen liittyvien protokollien pitää olla kunnossa. Sote-alan henkilöstön omaa oikeutta yksityisyyden suojaan palvelun asiakkaana (rokotettavina) on vahvistettava.

Työhön ja ammattiin liittyvät rokotteet on voitava ottaa työterveyshuollossa, vaikka niiden toteutusvastuu olisi määritelty kunnan ja nykyisin hyvinvointialueen vastuulle. Työterveyshuollossa rokotettavalla työntekijällä on parempi mahdollisuus varmistua itsemääräämisoikeudestaan ja henkilökohtaisten terveystietojensa salassapidosta palvelun asiakkaana.

Olemme Tehyssä havainneet työpaikalla kollegalta kollegalle annettaviin rokotuksiin liittyen mm. seuraavia haasteita:

- rokottaja kirjautuu työkaverin terveystietoihin ja tarkastelee tämän sairaus- /lääkityshistoriaa rokotuksen vasta-aiheiden selvittämiseksi. Rokotettava ei halua, että työkaveri pääsee lukemaan terveystietoja.
- rokottajaksi määritellylle ei ole annettu oikeutta kirjautua työkaverin terveystietoihin. Hän ei pääse tarkistamaan rokottamisen vasta-aiheita eikä voi kirjata annettua rokotetta.
- annettu rokote kirjataan erilliselle lapulle ja lappu toimitetaan kirjattavaksi useiden välikäsien kautta työterveyshuoltoon, hr:ään tai pahimmassa tapauksessa työntekijän esimiehelle, joka kirjaa tiedon työntekijän potilastietoihin. Tietoturva ja työntekijän yksityisyydensuoja vaarantuvat.
- kun tapahtuman kirjataan eri ajankohtana ei toimimisteessä, kun rokote tosiasiallisesti on annettu työntekijälle ja rokotteen kirjaa eri henkilö kuin rokotteen antaa, virheellisen kirjauksen mahdollisuus moninkertaistuu. Tieto ei myöskään ole reaaliaikaisesti järjestelmässä saatavilla mahdollisen lääketieteellistä hoitoa vaativan rokotereaktion ilmetessä.

Työnantajan velvollisuus varmistaa työpaikan rokotussuojan kattavuus ei saa loukata työntekijän oikeutta yksityisyyden suojaan ja hyvään palveluun terveydenhuollon palvelun asiakkaana.

Kaikkien osapuolten oikeusturvan kannalta on tärkeää saada sote-alan henkilöstön rokotuksia ja rokottamista koskevat hyvään ammatinharjoittamiseen ja oikeusturvaan liittyvät käytänteet kuntoon.

Rokotustoiminnan laadunvalvonta (s. 15)

THL on nostanut esille kansallista rokotusohjelmaa ja muita yleisiä rokotuksia koskevan jakelutiedon, käytön ja hävikin seurantaan, kirjaamiseen ja raportointiin ja rokotustoiminnan tilastointiin, hävikin seuraamiseen ja laadunvalvontaan liittyvät oikeudet, vastuut ja velvollisuudet ja niiden selvennys ja tarkennustarpeet tartuntatautilain laajan uudistuksen yhteydessä. Myös Tehy on kiinnittänyt näihin asioihin huomiota ja kannattaa asian selvittämistä, mikäli tartuntatautilain kokonaisuudistukseen ryhdytään.

Esimerkkinä edellä esiin nostamiimme kollegalta kollegalle annettaviin rokotuksiin liittyy kaikkia THL:n listaamia huolia.

15.3.2023

3.1.5 Tartuntatautien ilmoittaminen, tietojen luovuttaminen ja rekisterit (s. 12 - 15)

Kirjaamiseen, tilastointiin, tiedon siirtoon ja rekisteritiedon toisiokäyttöön liittyvät yhteistyörakenteet on saatava sujuviksi ja tietoturvallisiksi. Laadun parantaminen on tärkeää, jotta rekisteritietoa voidaan tosiasiallisesti käyttää vaikuttavasti esim. kattavan tilannekuvan luomisessa.

Tehyn jäsenet ovat säännöllisesti tuoneet ilmi, että kirjaamiseen, raportointiin ja tilastointiin kuluu jo nyt paljon työaikaa, mikä on suoraan pois asiakas- / potilastyöstä. Protokollan on siis oltava selkeä ja päällekkäistä kirjaamistarvetta on vältettävä. Kanta-palvelun mahdollisuutta vastata tiedon toisiotarpeisiin on hyvä selvittää.

3.1.6 Rokotukset (s. 18)

Tehy kannattaa rokottamiseen liittyvien koulutusvaateiden selvittämistä. Koronapandemian aikana rokottavaa henkilöstöä tarvittiin nopeasti rokottamistehtäviin. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että mm. ennalta ehkäisevästä terveydenhuollosta, neuvoloista ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta siirrettiin rokotusasetuksen mukaista henkilöstöä rokotustehtäviin. Tämä johti hoitovelkaan ja kasvaneeseen hoidolliseen palvelutarpeeseen.

Myös alan opiskelijoiden ja lähi- ja perushoitajien valmiuksia rokotustoimintaan laajennettiin koronapandemian aikana. He saivat valvotusti osallistua rokotustoimintaan, kunhan olivat kouluttautuneet tehtävään ja heillä oli kirjallinen lupa lääkehoitoon. Haasteena on se, että rokotustoiminta on yksilövastaanottoa, jolloin laillistettu ammattihenkilö ei tosiasiallisesti valvo rokotustapahtumaa.

Henkilöstön oikeusturvan näkökulmasta lääkehoitoon liittyvien tehtävien vastuut, velvollisuudet ja lupa-asiat tulee olla tarkasti sovittu ja kirjattu, jotta toiminta on lain ja asiakas- ja potilasturvallisen palvelun mukaista.

Helsinki 15.3.2023

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätietoja:

terveyspoliittinen asiantuntija Anne Lindgren anne.lindgren@tehy.fi

juristi Ilkka Wennberg ilkka.wennberg@tehy.fi

kehittämispäällikkö Petra Marjamaa p. 0407319677, petra.marjamaa@tehy.fi